

کیانوش جعفری

نخستین روز آفرینش نوروز

بهار می‌رسد،
سوار بر موج‌های آبی دریای خزر، از ارتفاعات البرز می‌گذرد و بر دشت‌ها و جلگه‌های حاصلخیز گیلان زمین می‌بارد، به شرق می‌رود، امام هشتم را زیارت می‌کند و به آرامگاه فردوسی قدم می‌گذارد، از دامنه‌های زاگرس پایین می‌آید، در اصفهان، میدان نقش جهان را دور می‌زند و بر سر مزار حافظ، تقالی می‌زند و گلستان را تورق می‌کند، به کویر می‌رسد و در آتشکده زرتشتیان گرم می‌شود، بر نخل‌های خوزستان می‌نشیند، سواحل زیبای خلیج فارس را نظاره می‌کند و به دیدار مرواریدهای هرمز می‌رود.

صدای قدم‌هایش را می‌شنویم و عطر جان‌بخش آن در کوی کوی ایران می‌پیچد. اینک بهار میهمان ماست.
جشن کهن، آغاز سال نو و مراسم سال نو و مراسم نوروزی به زایش دوباره طبیعت وابسته است. این جشن بزرگ به سنتی کهن‌تر از اوستا تعلق دارد و اشارات فراوانی در کتاب مقدس زرتشت به نوروز شده است. آیین نوروزی گستره‌ای پهناور از فلات ایران و بین‌النهرین را دربر می‌گیرد و مراسم مربوط به آن همانندی‌های بسیار بارزی با آیین‌های مربوط به آدونیس و آتیس در یونان و بین‌النهرین دارد.

برگزیدن نخستین روز از اعتدال بهاری به عنوان آغاز سال نو، بر پایه‌ای از سنت‌های دیرینه شبانی و کشاورزی قرار دارد و بسیار معقول به نظر می‌رسد که مردم کله‌دار آغاز بهار را که نویدبخش رویش گیاهان و زاده شدن بره‌هاست، زمانی نو برای سرآغاز، و موسمی مناسب برای برگزاری جشنی بزرگ برگزینند.

روایت است که دیر زمانی در ایران‌شهر باران نباریده اما چو جمشید بر تخت نشست، باران فراوان گرفت. در این روز یعنی «نوروز»، مردم

بارش باران را به فال نیک گرفتند و به شکرانه‌ی آن نوروز را جشن گرفتند.
گاه‌شماری در ایران بر مبنای ماه بود و پایه سی روزه و پنج کیسه گشت و آنچه لازم به ذکر است این می‌باشد که سال ۳۶۵ روز و ۶ ساعت است که در هر سال این ۶ ساعت محاسبه نمی‌شود و هر ۴ سال یک مرتبه از جمع این ۶ ساعت یک روز به روزهای سال افزوده می‌شود که آن سال کیسه نام دارد.

گفته می‌شود به مناسبت جشن نوروز و بیداری طبیعت، جشنی موسوم به فروهرها برگزار می‌شده است. فروهر نوعی هم‌زاده آدمیان است که پس از آفرینش مردمان به وجود می‌آید.

روایت است اینان سالی یک بار در طلوعه‌ی فروردین به زمین بازمی‌گردند و به دیدار خود و بازماندگان می‌آیند. فروهرها از دیدن پاکیزگی خانه دلخوش می‌شوند و این بر برکت خانه می‌افزاید. آنچه به عنوان خانه‌تکانی (که نمادی است از پاکیزگی و نظافت) در میان ایرانیان متداول است، در دین مقدس اسلام نیز به آن سخت اشاره گردیده:

«همانا پاکیزگی نشانه ایمان است» رسول اکرم (ص)

آیین نوروز و چیدن هفت سین (که پیشتر هفت شین و هفتم میم بوده است) یکی از مهمترین مراسم به شمار می‌آید. توجه به آیین‌های کهن و نگاه به سنن اصیل ایرانی که یکی از آنان نوروز است، چیزی نیست به جز آشتی با طبیعت و شکرگزاری خداوند متعال به واسطه

آفرینش هستی.

از دکتر شریعتی نقل است: نوروز را در هیچ نقطه‌ای از زمین نمی‌توان نادیده گرفت. نمی‌توان حس نکرد و نمی‌توان نیافت. چه نوروز محدود به مکان جغرافیا و فرهنگ مردم خاصی نیست، نوروز جشن تولد طبیعت و انسان است. چه افسانه زیبایی! زیباتر از واقعیت! راستی مگر هر کس احساس نمی‌کند که نخستین روز بهار، گویی نخستین روز آفرینش است. اگر خدا روزی جهان را آفرید، مسلماً آن روز نوروز بوده است، مسلماً بهار نخستین فصل و فروردین نخستین ماه و نوروز روز آفرینش است.